

a túlvilág. A zsákmány, amit
már legyőztünk, életre kel.
Itt valaki hangokkal vadászik
és síppal öl. Egy piros

mamutot sikerül becsalni
a jégre. A gyerekek démont
fogtak, akinek lábáról

forrázás nélkül is lejön
a pata. A varázsló jókedvű,

szurkot főz kis kőedényben.

Jónás Tamás

HIÁBA

Vakon végigszaladni, ez a vágyam.
Mellette, s nem, nem a világban.
Nemtudást csúnyán kihasználni.
A minden, vagy ami több: akármi.
Kérdezted, hogy mi a vágyam.
Idegen maradni a világban.
Nem találtam semmit, rám se leljenek.
Vakuljanak meg, akik sejtenek.
Látod, vágyam nem szelíd.
Ezért vagyok nyugodt: kényszerít.
Idebenn maradni a világban.
Mért is kérdezted, mi a legfőbb vágyam?
Nem tudom, ki használ. Csúnya.
Látja mindenem. És unja.
Helyette minden vagy akármi.
Próbáld meg te kitalálni.
Miért kérdezed, hogy mi a vágyam?
Sült galamb, nyitva van a szájam!
Találd ki te, minek kérdezel?
Valaki csúnyán visszaél velem.
Meggízoz.

Hiába élvezem.

SÜRGÉS

Nekikezdett az ős.
Lerombolni a fákat.
Ez a sürgés ismerős.
Ismerős ez a bánat.

A lassú csend, ahogy
megduzzasztja a földet.
A reggeli fagyok
kerteket öldökölnek.

Emlékek évszaka.
Hiába gyűjtasz villanyt.
Hamar lesz éjszaka.
Sajog, ami elillant.

Miskolczy Ambrus

A ROMANTIKUS SPINOZA¹

Horn Ede értekezése

Horn Ede (1825–1875) a XIX. századi magyar történelem méltatlanul elhanyagolt alakja; a magyar–zsidó nemzeti identitástudat kialakításának egyik nagyszerű munkása, az emigrációba szorított magyar szabadelvűség és demokrácia szóvivője, nemzetközileg is elismert közgazdasági közíró. Ha az 1850–51-es magyar szellemi tájra vetünk egy pillantást, akkor munkássága kimagasló csúcsként rajzolódik ki a visszapillantó szem előtt. Őt könyvet tett közzé, könyv terjedelmű elemzést a magyar forradalomról és szabadságharcról, és közben kisebb cikkek egész sorát. Legjelentősebb műve alighanem A FORRADALOM ÉS A ZSIDÓK MAGYARORSZÁGON. 1851-ben jelent meg Lipcsében – németül – először,² magyarul pedig a minap látott napvilágot.³ Görgey-ellenes broszúrája már csak kordokumentum, Kossuth-életrajza viszont ma is tanulságos olvasmány. És elgondolkasztató az oktrojált alkotmányról szóló fejtegetése. A radikális zsidó reform ügyében írt röpiratai ugyancsak kordokumentumok. Hiszen a reform ügye megbukott, amikor az 1848 folyamán alakult pesti Reformtársulatot, ezt a magyar forradalmi kormány által hivatalosan is elismert egyházat az osztrák neoabszolutizmus urai némi belső vita után felszámolták. Már azért is, mert Horn Ede volt e Reformzsinagóga papja, egyben az első magyar zsidó táborigazgató, akinek öccse, Móricz Bem